Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos piliečių iniciatyvos „Saugokime bites ir ūkininkus“

(nuomonė savo iniciatyva)

(2023/C 100/07)

Pranešėjas **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2022 5 19
Reglamentavimo pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnis 2 dalis
	Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta skyriuje	2022 11 24
Priimta plenarinėje sesijoje	2022 12 15
Plenarinė sesija Nr.	574
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	168 / 0 / 2

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Šios Europos piliečių iniciatyvos (EPI) sėkmė rodo, kad Europos piliečiai daug tikisi iš Europos Komisijos. EESRK pirmiausia norėtų dėl šios sėkmės pasveikinti iniciatyvos organizatorių ir pasidžiaugti aktyviu piliečių dalyvavimu, nes surinkti visus reikiamus parašus nėra lengva. Todėl Komitetas ragina Europos Komisiją pateikti tikslius ir konkrečius atsakymus į šioje EPI pateiktus prašymus.

1.2. EESRK apgailestauja, kad pasirinktame pavadinime „Saugokime bites ir ūkininkus“ neatsispindi pagrindinis Europos piliečių iniciatyvos pasiūlymas, t. y. iki 2035 m. palaipsniui visiškai atsisakyti sintetinių pesticidų. Be to, EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija rengia arba jau yra priėmusi keletą teisės aktų dėl bičių, apdulkintojų, biologinės įvairovės, tausiojo pesticidų naudojimo ir paramos ūkininkams pereinant prie agroekologijos, tačiau pripažįsta, kad šiomis priemonėmis nevisiškai pasiekti priemonių tikslai. Todėl Komitetas ragina Europos Komisiją imtis papildomų priemonių, kad jos užsibrėžti plataus užmojo tikslai būtų įgyvendinti konkrečiau ir veiksmingiau. Pavyzdžiui, jis rekomenduoja labiau remti tikslųjį ūkininkavimą, skaitmeninį žemės ūkį, biologinę kontrolę, robotiką ir agroekologiją.

1.3. EESRK pabrėžia, kad būtina atsižvelgti į visus tris tvarumo ramsčius (aplinkosaugos, socialinį ir ekonominį), ir, atsižvelgiant į esmines sistemų tvarumo ir apsirūpinimo maistu savarankiškumo aplinkybes, nepamiršti ekonominio ramsčio, kurio dažnai nepaisoma.

1.4. EESRK taip pat ragina Europos Komisiją prieš priimant bet kokį sprendimą atlikti poveikio vertinimus, visų pirma siekiant įvertinti su žemės ūkio gamyba ir ekonomika susijusius iniciatyvos kaštus, kad būtų galima palyginti ūkininkų patiriamas biologinės įvairovės nykimo ekonomines sąnaudas.

2. **Aplinkybės**

2.1. *Europos piliečių iniciatyva dėl bitėms, žmonėms ir aplinkai pagarbesnio žemės ūkio*

2.1.1. EPI priemone suteikiama galimybė Europos piliečiams aktyviai dalyvauti Europos Sąjungos (ES) demokratiniuose procesuose ir paraginti Europos Komisiją pasiūlyti naujus teisės aktus. Kai iniciatyvai pritaria ne mažiau kaip milijonas ES piliečių ir bent ketvirtadalyje valstybių narių pasiekiamos būtinos ribos ([1]), Europos Komisija turi reaguoti į EPI.

([1]) 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/788 dėl Europos piliečių iniciatyvos (OL L 130, 2019 5 17, p. 55).

2.1.2. „Saugokime bites ir ūkininkus“! EPI „Saugokime bites ir ūkininkus! Bitėms nekenkiantis žemės ūkis – sveika aplinka“ reikiamos ribos buvo pasiektos, todėl iniciatyva Europos Komisija raginama pasiūlyti teisės aktus, kuriais iki 2035 m. būtų laipsniškai atsisakyta sintetinių pesticidų, atkurta biologinė įvairovė ir remiami ūkininkai pereinamuoju laikotarpiu.

2.2. *Apdulkintojų ir biologinės įvairovės nykimo Europoje aplinkybės*

2.2.1. Šios EPI raginimai teikiami atsižvelgiant į tai, kad Europoje mažėja bičių skaičius. Iš tiesų, remiantis Europos raudonąja bičių knyga, viena iš trijų bičių ir drugelių rūšių nyksta, o vienai iš dešimties rūšių gresia išnykimas ([2]).

2.2.2. Nuo gyvūnų atliekamo apdulkinimo ([3]) bent iš dalies priklauso 84 % Europos pasėlių, o 78 % ES laukinių augalų yra labai priklausomi nuo apdulkinančių vabzdžių ([4]). Todėl jų apsauga yra labai svarbi žemės ūkio gamybai, atsižvelgiant į dabartines esmines apsirūpinimo maistu saugumo ir savarankiškumo aplinkybes. Be to, bitės yra būtinos medaus gamybai, o Europos Sąjunga pajėgi apsirūpinti medumi tik 60 % Kad patenkintų paklausą, ji turi importuoti (28 % sudaro importas iš Kinijos), o įvežamo medaus kokybė yra prastesnė nei Europos medaus.

2.2.3. Remiantis Tarpvyriausybinės mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos (IPBES) vertinimo ataskaita dėl apdulkintojų, apdulkinimo ir maisto gamybos ([5]), pagrindiniai apdulkintojų nykimo veiksniai yra žemės naudojimo pokyčiai, intensyvi žemės ūkio veikla ir pesticidų naudojimas, aplinkos tarša, invazinės svetimos rūšys, patogenai ir klimato kaita.

2.2.4. Siekiant užtikrinti geras sąlygas bičių vystymuisi ir reguliaresnei medaus gamybai bitininkams, dar vienas svarbus veiksnys yra įvairūs maisto ištekliai (nektaras ir žiedadulkės), kurių kiekis turi būti pakankamas visus metus ([6]).

2.2.5. Bičių nykimas yra susijęs su bendresnėmis biologinės įvairovės nykimo aplinkybėmis. Iš tiesų, IPBES 2019 m. biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų pasaulinio įvertinimo ataskaitoje ([7]) situacija įvertinta kaip beprecedentis biologinės įvairovės nykimas.

2.2.6. Po šių IPBES ataskaitų Prancūzijos nacionalinis žemės ūkio, maisto ir aplinkos mokslinių tyrimų institutas (INRAE) ir Prancūzijos jūrų išteklių naudojimo mokslinių tyrimų institutas (IFREMER) 2022 m. gegužės mėn. paskelbė kolektyvinio mokslinio vertinimo rezultatus (ESCo) dėl augalų apsaugos produktų poveikio biologinei įvairovei ir ekosisteminėms paslaugoms ([8]). Šioje kolektyvinėje mokslinėje analizėje pabrėžiamas daugialypis biologinės įvairovės nykimo aspektas, taip pat tai, kad dėl įvairių veiksnių tarpusavio priklausomybės sunku nustatyti santykinį augalų apsaugos produktų (AAP) poveikį šiame nykimo procese. Kita vertus, dėl turimų mokslo žinių analizėje buvo galima nustatyti aiškų priežastinį ryšį tarp AAP naudojimo ir tam tikrų populiacijų nykimo: taip yra ir apdulkinančių vabzdžių atveju.

2.3. *Europos Komisija rengia arba jau yra priėmusi keletą teisės aktų dėl bičių, tausiojo pesticidų naudojimo, biologinės įvairovės atkūrimo ir paramos ūkininkams pereinant prie agroekologijos*

2.3.1. Dėl bičių ir apdulkintojų apsaugos: 2018 m. ES pradėjo įgyvendinti Europos iniciatyvą dėl apdulkintojų, kurios tikslas yra kovoti su laukinių apdulkintojų nykimu ES teritorijoje. Iniciatyvą sudaro dešimt veiksmų, suskirstytų į tris prioritetines temas:

— apie apdulkintojų nykimą, nykimo priežastis ir padarinius gilinimas;

— apdulkintojų nykimo priežasčių šalinimas;

— informuotumo didinimas, visos visuomenės įtraukimas ir bendradarbiavimo skatinimas.

([2]) *Nieto et al.* 2014 m. Europos raudonoji bičių knyga.
([3]) *Williams*, 1994 m. *The dependence of crop production within the European Union on pollination by honeybees*. (Augalininkystės produkcijos Europos Sąjungoje priklausomybė nuo medunešių bičių apdulkinimo).
([4]) *Ollerton et al.*, 2011 m. *How many flowering plants are pollinated by animals?* (Kiek žydinčių augalų apdulkina gyvūnai?)
([5]) IPBES, 2016 m. *Assessment Report on Pollinators, Pollination and Food Production* (Vertinimo ataskaita dėl apdulkintojų, apdulkinimo ir maisto gamybos).
([6]) *French Technical and Scientific Institute for Bees and Pollination* (ITSAP), 2015 m. (Prancūzijos bičių ir apdulkinimo technikos ir mokslo institutas). Ressources alimentaires pour les abeilles (Bičių maisto šaltiniai).
([7]) IPBES, 2019 m. *Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services* (Biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų pasaulinio įvertinimo ataskaita).
([8]) INRAE ir IFREMER, 2022 m. *Impacts des produits phytopharmaceutiques sur la biodiversité et les services écosystémiques* (Augalų apsaugos produktų poveikis biologinei įvairovei ir ekosistemų funkcijoms).

Vis dėlto Europos Audito Rūmai savo specialiojoje ataskaitoje 15/2020 dėl laukinių apdulkintojų apsaugos ES ([9]) nustatė, kad „tai turėjo menką poveikį stabdant šį nykimą ir kad norint pasiekti iniciatyvos tikslus ją reikėjo geriau valdyti“. Savo ataskaitoje dėl iniciatyvos įgyvendinimo ([10]) Europos Komisija taip pat pripažino, kad nors įgyvendinant iniciatyvos veiksmus padaryta didelė pažanga, vis dar reikia dėti pastangas, kad būtų pašalintos įvairios nykimo priežastys.

2.3.2. Dėl augalų apsaugos produktų poveikio ir rizikos mažinimo: Europos Komisija pradėjo direktyvos dėl tausiojo pesticidų produktų naudojimo peržiūrą siekiant spręsti didelę problemą dėl riboto direktyvos veiksmingumo mažinant tokių produktų naudojimą ir riziką žmonių sveikatai ir aplinkai, taip pat 2022 m. birželio mėn. pristatė naują reglamento projektą ([11]). Pagrindinės minimos priemonės yra šios:

— privalomi ES lygmens tikslai iki 2030 m. 50 % sumažinti cheminių pesticidų naudojimą ir riziką bei pavojingiausių pesticidų naudojimą;

— naujos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad ūkininkai įgyvendintų integruotąją kenkėjų kontrolę;

— naudoti bet kokius pesticidus jautriose teritorijose, kurioms netaikomos nukrypti leidžiančios nuostatos.

2.3.3. AAP pateikimas rinkai ES yra griežtai reglamentuojamas. AAP pateikimo ES rinkai teisinis pagrindas nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1107/2009 ([12]). Pagal šį reglamentą prieš patvirtinant veikliąją medžiagą Europos lygmeniu atliekami rizikos vertinimai, kad būtų išvengta galimo neigiamo poveikio sveikatai ar aplinkai. Be to, šiuo metu peržiūrimos augalų apsaugos produktų rizikos bitėms vertinimo gairės (gairių dėl bičių dokumentas, *Bee Guidance Document* ([13])), siekiant atsižvelgti į naujausius mokslo pasiekimus šioje srityje.

2.3.4. Dėl biologinės įvairovės atkūrimo žemės ūkio paskirties plotuose: ES gali remtis, net jei tai susiję ne tik su žemės ūkio sritimis, tinklu „Natura 2000“ ir direktyvomis dėl laukinių paukščių apsaugos ([14]) ir dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos ([15]), kurios sudaro ES teisės aktų dėl gamtos apsaugos pagrindą. Europos Komisija taip pat parengė 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją ([16]). Strategijoje visų pirma numatomi veiksmai ir įsipareigojimai siekiant atkurti biologinę įvairovę žemės ūkio paskirties plotuose, kaip nustatyta 2022 m. birželio 22 d. Komisijos pateiktame Gamtos atkūrimo reglamento projekte ([17]). Konkrečiai šio projekto 8 straipsnyje būtų nustatytas privalomas tikslas valstybėms narėms iki 2030 m. priešinga linkme pakreipti apdulkintojų populiacijos nykimą, o 9 straipsnyje būtų nustatyti įsipareigojimai iki 2030 m. atkurti žemės ūkio ekosistemas, pavyzdžiui, apimant bent 10 % ES žemės ūkio paskirties plotų, kuriuose yra „didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų“.

2.3.5. Dėl paramos ūkininkams pereinamuoju laikotarpiu: naujoji 2023–2027 m. BŽŪP yra pagrindinė priemonė siekiant įgyvendinti plataus užmojo Europos žaliojo kurso tikslus ir paremti ūkininkus. 2020 m. Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje nurodyta, kad dabartinės BŽŪP indėlis siekiant sustabdyti biologinės įvairovės nykimą žemės ūkio paskirties plotuose nebuvo sėkmingas ([18]). Audito Rūmai padarė išvadą, kad „Komisijos taikomi metodai stebėti ES biudžeto išlaidas, susijusias su biologine įvairove, yra nepatikimi, pagal BŽŪP mokamų tiesioginių išmokų poveikis ribotas arba apie jį nežinoma, o Komisija ir valstybės narės pirmenybę teikia mažesnio poveikio kaimo plėtros priemonėms“. Naujojoje BŽŪP numatytos naujos priemonės, kuriomis siekiama pagerinti jos poveikį aplinkai, pavyzdžiui, sukuriant geresnes sąlygas. Europos dokumentai ir veikla kituose nei žemės ūkio sektoriuose taip pat gali turėti netiesioginį poveikį apdulkintojams.

([9]) Europos Audito Rūmai. Specialioji ataskaita 15/2020.
([10]) COM(2021) 261 final.
([11]) COM(2022) 305 final.
([12]) 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinantis Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (OL L 309 2009 11 24, p. 1).
([13]) EFSA, 2022 m. *Revised guidance on the risk assessment of plant protection products on bees (Apis mellifera, Bombus spp. and solitary bees)* (Peržiūrėtos augalų apsaugos produktų rizikos bitėms vertinimo gairės).
([14]) 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7).
([15]) 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).
([16]) COM(2020) 380 final.
([17]) COM(2022) 304 final.
([18]) Europos Audito Rūmai. Specialioji ataskaita 13/2020.

2.3.6. Pavyzdžiui, Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu siekiama įgyvendinti ES tikslą iki 2030 m. 55 % sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį (klimato kaita taip pat daro poveikį bitėms), Nulinės taršos veiksmų planu siekiama sustabdyti oro, vandens ir dirvožemio taršą, Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva ir naująja Europos miškų strategija Europos Komisija siekia iki 2030 m. visoje Europoje pasodinti tris milijardus medžių.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. EESRK pabrėžia Europos piliečių iniciatyvų, kaip tiesioginio Europos piliečių dalyvavimo priemonės, svarbą. Iš tiesų, Europos piliečių iniciatyva yra veiksmingiausia esama dalyvaujamosios demokratijos Europos lygmeniu priemonė. EESRK, kaip tiltas tarp pilietinės visuomenės organizacijų ir Europos institucijų, bėgant metams sustiprino Europos piliečių iniciatyvoms teikiamą reikšmę ir padidino jų matomumą kasdieniame Europos institucijų darbe. Jis džiaugiasi, kad tai yra pirmoji nuomonė dėl Europos piliečių iniciatyvos, parengta dar prieš sulaukiant atsakymo iš Komisijos, kurią jis ragina tiksliai atsakyti į pateiktus prašymus.

3.2. EESRK apgailestauja, kad pasirinktame pavadinime „Saugokime bites ir ūkininkus“ neatsispindi pagrindinis Europos piliečių iniciatyvos pasiūlymas, t. y. iki 2035 m. palaipsniui visiškai atsisakyti sintetinių pesticidų. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija rengia arba jau yra priėmusi keletą teisės aktų bandydama patenkinti šiuos prašymus, tačiau pripažįsta, kad šiomis priemonėmis jų tikslai nevisiškai pasiekti. Todėl Komitetas ragina Europos Komisiją imtis papildomų priemonių, kad šie tikslai būtų įgyvendinti konkrečiau ir greičiau. Tačiau Komitetas pabrėžia, kad būtina atsižvelgti į visus tris tvarumo ramsčius (aplinkosaugos, socialinį ir ekonominį), atsižvelgiant į esmines sistemų tvarumo ir apsirūpinimo maistu savarankiškumo aplinkybes, ir prieš priimant bet kokį sprendimą atlikti poveikio vertinimus, visų pirma siekiant įvertinti iniciatyvos kaštus žemės ūkio gamybai ir ekonomikai.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. Dėl Europos piliečių iniciatyvoje pateikto raginimo laipsniškai atsisakyti sintetinių pesticidų naudojimo ES žemės ūkyje: 80 % pavojingiausių pesticidų uždrausti ne vėliau kaip iki 2030 m., o visus likusius – ne vėliau kaip iki 2035 m.:

4.1.1. EESRK įspėja, kad nereikėtų siūlyti nustatyti idealistinius arba per trumpą laiką neįgyvendinamus tikslus. Komitetas pabrėžia, kad Komisija jau siūlo iki 2030 m. 50 % sumažinti cheminių pesticidų naudojimą ir riziką bei pavojingiausių pesticidų naudojimą. EESRK apskritai nepritaria pesticidų mažinimo tikslų, nesusietų su veiksmingomis ir prieinamomis alternatyvomis ūkininkams, nustatymui.

4.1.2. EESRK pabrėžia, kad tikslų požiūriu AAP reglamentavimo sistema Europoje yra viena reikliausių pasaulyje, nes joje nustatytas nepriimtino poveikio aplinkai nebuvimo principas.

4.1.3. EESRK nuomone, kadangi naminių bičių ir laukinių apdulkintojų nykimo priežastys yra daugialypės, pesticidų pašalinimas neturėtų būti laikomas vienintelių ar pagrindiniu jų gelbėjimo svertu. Labai svarbu atsižvelgti į visus nykimą keliančius veiksnius. Pavyzdžiui, naminių bičių atveju, kova su varoatozės erkėmis ir Azijos širšėmis kelia didelį susirūpinimą profesionaliems bitininkams, kurie laukia naujų sprendimų, kad galėtų geriau apsaugoti savo bites.

4.1.4. EESRK atkreipia dėmesį į naminių bičių, laukinių apdulkintojų ir kitų vabzdžių svarbą žemės ūkiui (pasėlių apdulkinimas, natūralus kenkėjų reguliavimas ir kt.). Paminėtinas ūkininkų ir bitininkų abipusiškai naudingų partneryščių pavyzdys, būtent ūkininkų pradėtos taikyti avilių globos schemos ([19]). Iš tiesų, ūkininkai, kurie įsirengia avilius, naudodami fitosanitarinius produktus savo pasėliams apsaugoti ypač daug dėmesio skiria bičių apsaugai. Taip pat turėtų būti parengtos tokios bičių stebėjimo sistemos kaip „ApiAlert“ ([20]), pagal kurias būtų galima apskaičiuoti mirtingumą aviliuose ir faktines mirtingumo priežastis.

4.2. Dėl Europos piliečių iniciatyvoje pateikto raginimo žemės ūkio vietovėse atkurti gamtines ekosistemas, kad ūkininkavimas taptų biologinės įvairovės atsikūrimo ramsčiu:

([19]) *Le Betteravier. Quand 14 agriculteurs de l'Aisne deviennent apiculteurs* Kai 14 Enos(ūkininkų tapo bitininkais).

([20]) *20 Minutes. Toulouse: Pour suivre la mortalité des abeilles, BeeGuard met au point un compteur vidéo sur ses ruches connectées*. (Tulūza: siekdama stebėti bičių mirtingumą, „BeeGuard“ savo aviliuose įrengė vaizdo skaitiklį).

4.2.1. EESRK pabrėžia, kad žmogaus veikla, pavyzdžiui, tam tikra ūkininkavimo praktika, yra viena iš apdulkintojų ir biologinės įvairovės nykimo priežasčių, tačiau žemės ūkis taip pat gali būti ir sprendimas. Pavyzdžiui, Komitetas norėtų, kad būtų labiau remiami tokie projektai kaip gyvatvorių atsodinimas arba ūkininkų vykdomas medingų išteklių vystymas, siekiant šiuos projektus skirti bičių ir biologinės įvairovės apsaugai. Taip pat bus labai svarbu geriau atlyginti ūkininkams už jų teikiamas ekosistemines paslaugas, siekiant padėti jiems vykdyti tokius projektus.

4.2.2. EESRK atkreipia dėmesį į didelį Europos Komisijos užmojį, kad žemės ūkis taptų biologinės įvairovės atkūrimo priemone pagal Biologinės įvairovės strategijos ir strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslus ir priemones bei gamtos atkūrimo reglamento projektą, ir reiškia susirūpinimą dėl ES apsirūpinimo maistu savarankiškumo laikymosi.

4.2.3. EESRK mano, kad taip pat reikėtų skatinti visoje Europoje vykdomas savanoriškas žemės ūkio iniciatyvas dėl apdulkintojų ar biologinės įvairovės. Pavyzdžiui, Prancūzijoje FNSEA paskelbė apdulkintojams palankių žemės ūkio iniciatyvų rinkinį ([21]). Siekiant skatinti gerąją patirtį, susijusią su bitininkyste ir žemės ūkiu, rinkinyje pateikiamos apdulkintojams palankios savanoriškos iniciatyvos Prancūzijoje ir taip kaupiami įkvepiantys, teigiami ir pragmatiški pavyzdžiai. Remiantis tuo pačiu principu, 2018 m. Danijoje buvo pradėta komunikacijos kampanija „10 bitėms palankių rekomendacijų jūsų ūkiui“ ([22]). Šia kampanija skatinamos įvairios savanoriškos iniciatyvos, kurių ūkininkai gali imtis savo ūkiuose, pavyzdžiui, gyvatvorių sodinimas, gėlių lysvių sodinimas arba augalų apsaugos produktų pasklidimo ribojimas purškiant tinkamomis klimato sąlygomis (pvz., esant mažam vėjui) arba naudojantis pasklidimo sumažinimo sistemomis.

4.2.4. EESRK mano, kad, siekiant atkurti natūralias ekosistemas žemės ūkio paskirties plotuose, Europos Komisija turės imtis kelių svertų: prižiūrėti ir atkurti agroekologiškas infrastruktūras, įvairinti pasėlius siekiant skatinti pasėlių mozaikos formavimąsi kraštovaizdyje, vystyti agrarinę miškininkystę, ekologinį ūkininkavimą ir produktus su oficialiais kokybės ir kilmės identifikavimo ženklais, išlaikyti daugiamečius žolynus, mažinti pesticidų naudojimą ir poveikį ir kt.

4.3. Dėl Europos piliečių iniciatyvoje pateikto raginimo pertvarkyti žemės ūkį taip, kad pirmenybė būtų teikiama smulkiajam, įvairiam ir tvariam ūkininkavimui, būtų padedama sparčiai augti agroekologiniam ir ekologiniam ūkininkavimui ir ūkininkams būtų sudarytos sąlygos vykdyti nepriklausomus mokymus ir mokslinius tyrimus, kaip ūkininkauti be pesticidų:

4.3.1. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad yra parengta 300 ekspertų iš 23 valstybių narių ataskaita, kurioje išanalizuotas galimas būsimos BŽŪP poveikis biologinės įvairovės apsaugai ir atkūrimui ([23]). Mokslininkai pateikia konkrečių pasiūlymų, kaip pagerinti BŽŪP poveikį biologinei įvairovei ir remti ūkininkus vykstant šiai pertvarkai. EESRK rekomenduoja Europos Komisijai ir valstybėms narėms pasinaudoti šia ataskaita vykdant BŽŪP reformą, kuri yra veiksminga žemės ūkio reformos priemonė.

4.3.2. Vis dėlto EESRK mano, kad perėjimas prie agroekologijos ir biologinės įvairovės didinimas nebus įmanomas dirbant tik Briuselyje su BŽŪP, ir taip pat pabrėžia vietos lygmens svarbą. Iš tiesų, siekiant prisitaikyti prie regionų ypatumų, taip pat turi būti parengti vietos sprendimai, skirti ūkininkams ir žemės savininkams.

4.3.3. Be to, EESRK norėtų pabrėžti savo įsipareigojimą ieškoti veiksmingų alternatyvų, kad nė vienas ūkininkas neliktų be sprendimo. Todėl Komitetas norėtų labiau skatinti tikslųjį ūkininkavimą, skaitmeninį ūkininkavimą, biologinę kontrolę, robotiką, o taip pat agroekologiją, numatant svarbų finansinį komponentą mokslinių tyrimų plėtrai, inovacijų diegimui ir jų įsisavinimui sektoriuose ir kad jas naudotų ūkininkai.

4.3.4. EESRK pripažįsta bitininkystės, kaip daugelio valstybių narių ekonomikos sektoriaus, kuris visų pirma prisideda prie kaimo plėtros ir vietos populiacijų išsaugojimo, svarbą. Atsižvelgiant į tai, kad Europoje medaus gaminama nepakankamai, reikėtų labiau remti bitininkystę ir kelti ekonominę medaus bei kitų avilių produktų (žiedadulkių, vaško, bičių pienelio ir kt.) vertę, siekiant išlaikyti profesionalią ir aplinką tausojančią bitininkystę, kuri gebėtų tenkinti Europos medaus vartojimo poreikius. EESRK taip pat pabrėžia, kad bitininkams svarbu burtis į profesines organizacijas, kad jie galėtų geriau organizuoti savo veiklą ir veiksmingiau ginti Europos bitininkystės interesus. Komitetas visų pirma norėtų, kad Europos Komisija pasinaudotų būsima Medaus direktyvos peržiūra ir sustiprintų medaus ženklinimą ir atsekamumą, siekiant veiksmingiau kovoti su mūsų standartų nesilaikančių trečiųjų šalių sukčiavimu ir importu, silpninančiu medaus gamybą Europoje.

([21]) EFSA, 2022 m. Recueil des initiatives agricoles favorables aux pollinisateurs (Apdulkintojams palankių žemės ūkio iniciatyvų sąvadas).

([22]) Danijos žemės ūkio ir maisto taryba, 2018 m. „10 bitėms palankių rekomendacijų jūsų ūkiui“.

([23]) *Pe'er et al.*, 2022 m. *How can the European Common Agricultural Policy help halt biodiversity loss? Recommendations by over 300 experts.* (Kaip Europos bendroji žemės ūkio politika gali padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą? Daugiau kaip 300 ekspertų rekomendacijos).

4.3.5. Galiausiai, siekiant užtikrinti, kad perėjimas prie agroekologijos būtų priimtinas Europos ūkininkams, EESRK rekomenduoja Europos Komisijai skubiai įgyvendinti standartų abipusiškumą, kad būtų apribotas konkurencijos iškraipymas Europos ūkininkams.

Briuselis, 2022 m. gruodžio 15 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė
Christa SCHWENG